

2. CELKOVÉ VÝCHOZÍ CHARAKTERISTIKY

2.1 Zdrojové zajištění podniků

Porovnání základních zdrojů podnikání u analyzované struktury podniků umožňují tabulky A v tabulkové příloze. Jedná se o počet podnikatelských subjektů, počet zaměstnanců, dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, hodnotu vlastního kapitálu a hodnotu celkového kapitálu.

Uvedené tabulky umožňují základní orientaci ve struktuře podnikatelských subjektů z hlediska jejich podílů¹ na využívaných zdrojích podnikání.

- Zahraniční podniky využívají ke svému podnikání 31 až 33 %_{celk} základních zdrojů, tj. počtu zaměstnanců, hodnoty dlouhodobého nefinančního majetku a vlastního kapitálu. Skutečnost, že tyto zdroje jsou soustředěny v nižším podílu podniků (26,4 %_{celk}) vypovídá o tom, že zahraniční investoři vstupují především do větších podniků. Naopak vyšší podíl na celkovém kapitálu (36,4 %_{celk}) ukazuje, že zahraniční podniky využívají cizích kapitálových zdrojů více než podniky domácí.
- U domácích podniků se liší jejich podíly na zdrojích lidských a kapitálových. Soukromé podniky mají rozhodující význam z hlediska počtu zaměstnanců (56 %_{ISEKTOR} proti 13 %_{ISEKTOR} u podniků veřejných). Mnohem vyšší je však relativní podíl veřejných podniků na dlouhodobém majetku a kapitálu (cca 26 %_{ISEKTOR} proti 42 %_{ISEKTOR} u podniků soukromých), tento dlouhodobý majetek i vlastní kapitál je přitom soustředěn v relativně nízké počtu podniků s vysokým počtem zaměstnanců (necelá 3 %_{ISEKTOR} proti 71 %_{ISEKTOR} u podniků soukromých).
- Z hlediska druhu převažujících činností mají dominantní postavení v české podnikatelské sféře podniky produkční jak z hlediska zdrojů lidských tak majetkových a kapitálových (cca 90 %_{celk} proti 10 %_{celk} podniků obchodních). Obchodní podniky přitom mají vyšší relativní podíl na celkovém kapitálu proti podílu na kapitálu vlastním (cca 13 %_{celk} proti 10 %_{celk}), což znamená, že ve větším rozsahu než podniky produkční využívají cizí kapitálové zdroje. Z porovnání podílů obchodních a produkčních podniků na zdrojích také vyplývá, že u zahraničních podniků mají obchodní podniky mnohem významnější pozici než u podniků domácích.

2.2 Základní efektivnost využití zdrojů

Strukturu podílů podniků na základě výsledků podnikání v roce 2003 představují tabulky B1, B2 v tabulkové příloze. Souhrnný přehled o výsledcích využití zdrojů na základě porovnání vybraných poměrových ukazatelů produktivity a rentability zprostředkuje následující tabulka. Produktivita je vyjádřena jako průměrná měsíční přidaná hodnota na zaměstnance v tis.Kč. Rentabilita je počítána jako poměr hrubého zisku² a ukazatele hodnoceného zdroje, tj. rentabilita tržeb, rentabilita nákladů, rentabilita vlastního kapitálu a rentabilita celkového kapitálu³.

¹ %_{celk} podíl z celkové hodnoty ukazatele všech podniků celého souboru
%_{ISEKTOR} podíl z celkové hodnoty příslušného ISEKTORU
%_{PRODOBch} ... podíl z celkové hodnoty příslušné skuiny podniků produkčních nebo obchodních

² hrubý zisk = výsledek hospodaření před zdaněním

³ rentabilita tržeb = $100 \cdot \text{hrubý zisk} / \text{tržby za vlastní výroby a služby a za zboží}$ (%)
rentabilita nákladů = $100 \cdot \text{hrubý zisk} / \text{náklady celkem}$ (%)
rentabilita kapitálu celkem (pasiv) = $100 \cdot \text{hrubý zisk} / \text{pasiva}$ (%)
rentabilita vlastního kapitálu = $100 \cdot \text{hrubý zisk} / \text{vlastní kapitál}$ (%)
doba obratu zásob = $360 \cdot \text{zásoby} / \text{tržby za prodej (vlastních výrobků a služeb + zboží)}$

Aktuální období: 1, až 4, čtvrtletí 2003 semidefinitivní; údaje z 7. 6. 2004

Poměrové ukazatele	11001 (veřejné)	11002+14100 +14200 (soukr.národ,)	11003 (pod zahranič. kontrolou)	Celkem
Přidaná hodnota na zaměstnance (tis.Kč/měsíc)				
PRODUKfy	37 486	38 292	64 855	45 871
OBCHODfy	83 908	37 094	56 132	47 782
Celkem	37 971	38 193	63 381	46 063
Rentabilita tržeb (%)				
PRODUKfy	13,6	5,0	7,3	6,7
OBCHODfy	-14,9	2,1	3,1	2,0
Celkem	9,7	4,4	6,1	5,5
Rentabilita nákladů (%)				
PRODUKfy	11,6	4,6	6,9	6,2
OBCHODfy	-12,3	2,0	3,1	2,0
Celkem	8,2	4,1	5,9	5,2
Rentabilita vlastního kapitálu (%)				
PRODUKfy	6,2	9,2	20,5	11,4
OBCHODfy	-242,7	15,5	12,2	10,1
Celkem	5,1	9,6	18,6	11,2
Rentabilita celkového kapitálu (%)				
PRODUKfy	4,5	4,8	9,0	6,1
OBCHODfy	-27,5	5,3	5,7	4,1
Celkem	3,6	4,8	8,3	5,8
Doba obratu zásob (z tržeb) (dny)				
PRODUKfy	48,5	35,9	32,2	35,2
OBCHODfy	37,3	28,6	38,9	34,6
Celkem	46,9	34,3	34,1	35,1

Poměrové finanční ukazatele umožňují porovnání efektivity využívání zdrojů skupinami podniků strukturovaných podle sledovaného účelu analýzy. Jak je zřejmé ze souhrnné tabulky f), zahraniční podniky dosahují výrazně lepších hodnot produktivity i rentability než podniky domácí. Podrobnější rozbor včetně základních souvislostí příčin a důsledků je proveden v následujících kapitolách.